

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *ifj. Gonda Béla*
Cím: *Lakásinség - lakás-
építkezés*

Forrás:

Osztályozás

Tárgy

333.32

Hely

Idő

"1919"

Személy

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Lakásinség, — lakás- építkezés.

Írta: *ifj. Gonda Béla.*

Budapest, okt. 21.

Az új lakásügyi kormánybiztosnak a napokban elhangzott nyilatkozata szerint a lakásinséget pusztán a rekvilárásokkal enyhíteni nem lehet, — gyökeresen csak az segíthet, ha megfelelő számú lakást építünk.

Ez kétségtelenül helyes álláspont, a baj csak ott van, hogy a szénhiány miatt nem tudunk elég építőanyagot termelni s így csak a legszűkebbre szabhatjuk az építkezési programot, — másrészt pedig az építkezés ma olyan drága, (az építőipari munkabérek a békebelinek tizszerese!) hogy a ma koldusszegény magyar állam legfeljebb csak a munkanélküliség áldozatos enyhítése szempontjából építhetne ezri vel lakásokat.

A lakáskérdés elsősorban szénkérdés, amit talán legjobban megvilágít az a számításunk szerinti konkrét adat, hogy egy minden szükséges mellékhelyiséggel ellátott 3 szobás lakás építőanyagának előállítására mintegy 3 waggon szén szükséges. Tehát egy 40 lakásos, ötemeletes bérházhoz 120 waggon szén szükséges, 1000 lakáshoz pedig 3000 waggon. Könnyű elképzelni, hogy a mai szénhiányban ez mit jelent.

Az építőköltségeket illetőleg, egy háromszobás lakás a hozzávaló mellékhelyiségekkel (békeköltség 12.000 korona) kerül jó kivitel-

ben, magas szobákkal 300.000 koronába, ami — csak az építőköltség 4 százalékos kamatoztatását számítva — 12.000 koronás évi lakásbérnek felel meg. A téglai mai maximált ára ezrenként (békeár 42 korona) 860 korona, egy köbméter fal előállítási ára (békeár 22—24 korona) mintegy 7—800 korona, a faáraknál pedig a drágulás még nagyobb. A munkateljesítmény a békebelinek 25—30 százaléka.

Ilyen körülmények között magánépíttető nem építhet, mert ahhoz, hogy egy háziur a befektetett tőkéjének béke idején szokásos nyolc százalékos kamatoztatását elérje, egy háromszobás lakásért 24.000 korona évi bért kell, hogy kerjen. A magánépítkezésnek ez a lehetetlensége tehát jóidőre kizárja a magánépítőipar újrafelvételét, amivel nemcsak 70—80.000 munkás kenyere, de mintegy 2—300 építésznek a keresete is kilátástalanná válik.

A mai viszonyok közt csak az állam építhet és pedig egyrészt a lakásinség, másrészt a munkanélküliség leküzdése érdekében.

A Budapesten jelenleg folyamatban levő lakásépítkezések két nagy csoportra oszthatók, az egyik a szorosán vett állami építkezések, melyeket a kereskedelemügyi miniszterium vezet, a másik az államvasutak lakásépítkezései.

A kereskedelmi miniszterium lakásépítkezései, hála az ott lévő lelkes és derék mérnök-építész gárdának, végre valahára jó irányba terelődnek. Hogy ma még csak a kezdet-kezdetén vannak, azt a gyászos emlékü Lakásügyi Tanács kapkodó, tudatlan volt

elnökének *Garbai Sándor* «elvtársnak», még inkább pedig a kommün alatt létesült, még diletánsabb Építési Direktóriumnak a terhére kell írni. Most, hogy a miniszterium mérnökei megszabadultak tőle, az új építkezések már is megindultak. Tekintettel a szűkös helyzetre, a kormány itt sem lép fel nagy programmal, — (ami Budapest várható megürülése folytán úgy sem volna helyes) — hanem a legsürgősebb szükséglet kielégítésére törekszik.

Egyelőre folyamatban van 100 drb. 2—3 szobás, állandó jellegű lakás építése, amely a szükséghez képest a jövő évben egészen 1000 lakásig kiegészül. Ezenfelül tervbe vették, hogy a főváros és vidéke területén lévő katonai s egyéb barakkok kellő átalakításával 1000 szükséglakást (1 szoba-konyha) építenek. Ez az építkezés már szintén folyamatban van s úgy tervezik, hogy havonta successive mintegy 100—150 ilyen szükséglakást adnak át rendeltetésének.

Az államvasutak lakásépítő akciójának keretében jelenleg 300 lakás építése van folyamatban, ebből 166 lakás tisztviselőké, 134 pedig altisztké és munkásoké lesz. A ferencvárosi lakótelepen, a Podmaniczky- és Bajza-utca sarkán és az istvántelki lakótelepen épülnek ezek a lakóházak, melyek közül 6 kétemeletes és 1 háromemeletes már tető alatt van, a Podmaniczky-utcai nagy, 114 lakásos, ötemeletes tisztviselő lakóház pedig az első-másodemeleti falaknál tart. Kivitelre teljesen

készen van ezenfelül még mintegy 300 lakásból álló lakóházcsoportok terve, úgy hogy szükség esetén — amennyiben az építőköltségek lehetővé teszik — ezekhez az építkezésekhez is bármikor hozzá lehet fogni.

Ezekkel a lakásépítkezésekkel a pillanatnyi szükség kielégítést nyer. Hogy ezeken felül mennyit kellene megépíteni, azt a jövő mutatja meg. Hihetőleg a jövő tavaszra már tisztább képünk lesz. *Az tény, hogy a szükséglet korántsem olyan nagy, mint a laikusok hinnék. Hallot-*

tuk és olvashattunk olyan megállapításokat, hogy Budapesten még ma is legalább 25.000 lakásra van szükség. Erről szó sincs. 2—3000 új lakás e pillanatban is már fedezné a kényelmi szempontokat is figyelembe vevő szükségletet.

Az állami és államvasuti lakásépítkezések kettős célt szolgálnak: olcsó lakás a hajléktalanoknak és a közalkalmazottaknak, másrészt a fővárosi lakásinség tehermentesítése: az állami lakásokba költözők révén nagyszámu magánlakás szabadul fel.

Az elv az, hogy lehetőleg csakis állandó jellegű lakásokat kell építeni. Egyrészt, mert ez sokkal gazdaságosabb, másrészt pedig, mert a pót- és kiegészítő anyagokkal való építkezés részben ideiglenes jellegű, részben pedig az építőmunkástól rendkívül szabatos és lelkiismeretes munkát kíván, amiről a proletárdiktatura lélek- és becsületrontó munkája után jó ideig szó sem lehet.

Ami pedig a szociálisabb lakások után joggal sóvárgó proletárságot illeti, *addig, amíg a munkások többsége* — a lelketlen izgatóknak még ma is felülve — szabotál, sem lelkiismeretesen, sem eleget nem dolgozik, amíg a munkakedve és a kötelességérzete vissza nem tér, addig nem lehet elég szén és nem lesz elég pénz sem az építkezésekhez. *A munkáslakások építésének kérdése tehát teljesen a munkások kezébe van téve.* Ha ők becsületesen dolgozni fognak az egész vonalon, akkor kaphatnak jó lakásokat is. Mert a szociális jólét nem a «szociális termelésből», hanem a szorgalmas, becsületes *munkából* fakad.